

Interreg
North Sea Region
ProCirc
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

CIRCULAIR AANKOPEN TRANSFORMATIE WORKSHOP: ORGANISATIEGIDS EN STAPPENPLAN

Dit document dient als handleiding voor de Procurement Transformation Workshop. Deze workshop kan worden georganiseerd door organisaties die hun aankoopprocessen willen herzien en circulariteit willen integreren in hun aankoopafdeling.

VOORWOORD

Om circulaire eisen succesvol te integreren in de aankoop, is een circulaire mindset en een systematische aanpak vereist. Alleen bij Europees ecologisch ontwerp zijn specificaties verplicht voor alle productgroepen, maar minimale circulaire criteria kunnen wel worden gespecificeerd voor de aankoop. Het circulaire percentage van een product hangt ook af van hoe gebruikers ermee omgaan en hoe het onderhoud structureel is georganiseerd. Bijvoorbeeld, als een herbruikbare beker wordt weggegooid door de gebruiker na één drankje, is dit geen circulair product. Daarom vereisen circulaire aanbestedingen criteria die geschikt zijn voor het beoogde doel en gecombineerd worden met gedragsveranderingen binnen organisaties.

METHODE

Het belangrijkste element van deze workshop is het canvas dat de verschillende stappen van het circulaire aankoopproces laat zien. Bij het creëren van dit canvas werd duidelijk dat er vele andere fasen gedefinieerd konden worden, maar het belangrijkste is dat het de discussie op gang kan brengen. De daadwerkelijke naam of het startpunt is niet cruciaal om te praten over de uitdagingen en oplossingen in circulaire aankoop.

Verticaal worden eerst de uitdagingen of knelpunten voor elke fase vanuit het perspectief van de koper benoemd. Deze oefening kan ook door leveranciers worden gedaan met behulp van een blanco sjabloon. Op de volgende rij kunnen de kopers invullen wat hun behoeften zijn om de knelpunten op te lossen. Vervolgens worden in de volgende rij voorbeelden van projecten in elke fase verzameld (de voorbeelden komen van verschillende partners van Interreg NSR

De aankooptransformatieworkshop en -canvas zijn ontwikkeld door Interreg NSR ProCirc om aanbesteders te helpen circulaire aankoop te implementeren in de bedrijfsstrategie van hun organisatie. Geïnspireerd door de “customer journey” in marketing, helpt de “circular procurement journey” organisaties om in elke fase van een aanbesteding essentiële vragen te stellen, belemmeringen aan te pakken en oplossingen te vinden om het proces te bevorderen.

Dit document is gekoppeld aan de Interreg NSR ProCirc Circular Procurement Transformation Guidance. Tijdens de workshop kan de organisatie bepalen welke gebieden ze willen aanpakken, en de handleiding kan nadien specifiek worden geraadpleegd voor deze focusgebieden.

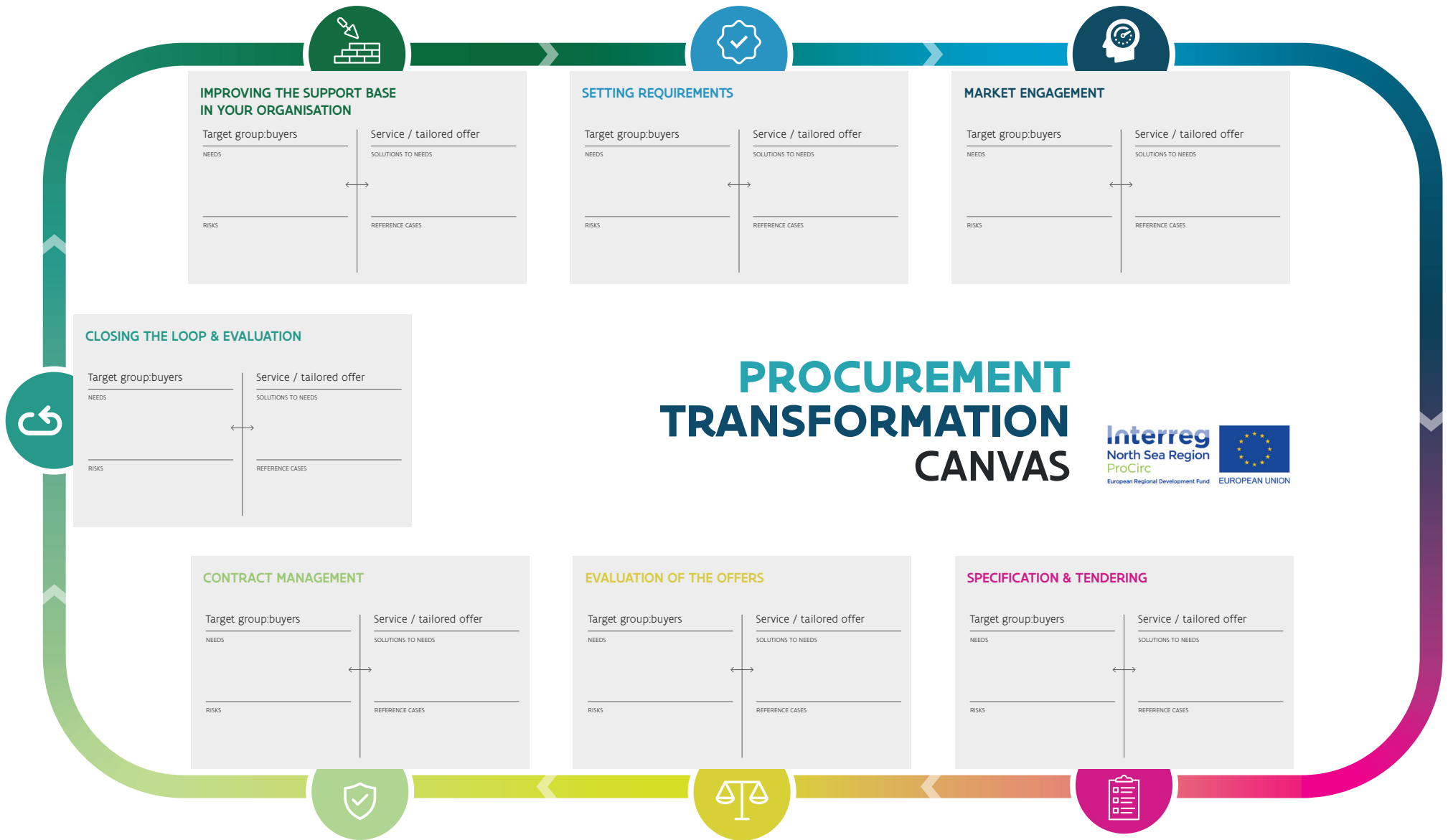
ProCirc, maar de deelnemers aan de workshop kunnen hun eigen voorbeelden toevoegen). En tot slot kunnen in de onderste rij praktische tools of oplossingen worden ingevuld die de groep kunnen helpen bij het implementeren van mogelijke oplossingen.

Het materiaal voor deze workshop bestaat uit:

1. Handleiding voor de transformatie van aankoopworkshop
2. Circulaire Aankoop Transformatie Canvas
3. Bijlagen met modellen voor elke fase van het aankooptraject.

Het canvas en de voorgevulde sjablonen van eerdere workshops zijn te vinden in MIRO: https://miro.com/app/board/o9J_IntrUdE=?share_link_id=140911683292

Dit materiaal kan inspiratie bieden aan de workshopfacilitator.

VOORBEREIDING

› Wie nodigt u uit?

Deze workshop is geschikt voor aankopers binnen één organisatie of binnen een vergelijkbaar netwerk van overheidsopdrachten. Het werkt het beste wanneer de deelnemers alleen basiskennis hebben van circulariteit. Indien dit niet het geval is, is het noodzakelijk om een vooropleiding over circulaire strategieën te volgen. Daarnaast kan de duurzaamheidsmanager van de organisatie waardevol zijn in bepaalde onderdelen van de workshop. Ook financiële of algemene managers kunnen profiteren van de workshop, maar hun betrokkenheid kan het meest effectief zijn in een tweede ronde. Door de aankopers in eerste instantie hun uitdagingen met collega's te laten bespreken, zullen ze zich veiliger voelen en meer openstaan voor creatieve oplossingen.

Het is ook aan te raden om de workshop opnieuw te organiseren met het management en/of de interne klanten. Hierbij kan de ingevulde tabel van de eerste workshop als basis dienen voor nieuwe oplossingen en om een ondersteuningsbasis te creëren voor de implementatie.

Een ideale discussiegroep bestaat uit 6 tot 10 leden. Indien er meer dan 10 deelnemers zijn, kan het nuttig zijn om de groep op te splitsen in divisies.

› Hoeveel tijd moet er worden voorzien?

Indien de groep geen kennis heeft van circulariteit, is het aan te raden om een introductie te geven die 30 tot 90 minuten duurt. Deze introductie kan het beste gepland worden op een andere dag vóór de eigenlijke workshop over de "Minimale Circulaire Eisen" (MCE).

De eigenlijke MCE-workshop duurt ongeveer 2 tot 2,5 uur. Tijdens deze workshop worden de minimale circulaire eisen voor het aankoopproces besproken en vastgesteld.

Na de MCE-workshop is het belangrijk om een vervolggadering te organiseren met het management of de interne klanten. Deze vergadering bouwt voort op het werk dat tijdens de workshop is verricht en neemt ongeveer 1 tot 1,5 uur in beslag. Tijdens deze follow-up kunnen de resultaten en mogelijke oplossingen worden besproken en kan er een plan worden opgesteld voor de implementatie van circulaire aankooppraktijken.

› Wat voor materiaal is er nodig?

De tabel die in het bovenstaande voorbeeld wordt gebruikt, is beschikbaar als een sjabloon. Voor fysieke workshops kan dit sjabloon op A0-formaat worden afgedrukt. Als een fysieke bijeenkomst niet mogelijk is, is het sjabloon ook beschikbaar in [MIRO](#). Zorg ervoor dat je post-its, markers en tape bij de hand hebt om het A0-sjabloon op te hangen, evenals eventueel ander benodigd materiaal.

Hoe kan de facilitator zich voorbereiden? Deze workshop is getest in België, Zweden, Denemarken en Nederland. Voorbeelden en inspiratie kunnen worden gevonden in het Engels, Nederlands, Zweeds en Deens. Aangezien de ingevulde tabellen het resultaat zijn van echte discussies binnen groepen van inkopers, is de inhoud ook relevant voor deze nieuwe discussie. Het kan nuttig zijn om die voorbeelden als back-up te hebben om suggesties te kunnen geven aan de groep als de discussie afneemt.

› Focus?

De tabel bestaat uit verschillende onderdelen en de facilitator kan ervoor kiezen om de focus te leggen op de meest prioritaire fasen voor de organisatie of om de hele oefening te doorlopen. Een andere mogelijkheid is om te focussen op een specifieke productgroep, omdat dit kan helpen om de benadering van een concrete aanbesteding te verbreden naar verschillende circulaire aspecten in verschillende fasen. Elke stap kan ook het onderwerp zijn van een aparte workshop, vooral als het complexe expertisegebieden omvat die relevant kunnen zijn voor verschillende afdelingen of teams.

TIJDENS DE WORKSHOP

› Een goede basis.

Een workshop over circulaire aankoop is een oefening in creativiteit en samenwerking, waarbij ideeën worden gegenereerd en oplossingen worden bedacht voor onbekende terreinen - zelfs als er tegenstrijdige belangen zijn tussen de deelnemers van de workshop. Daarom is het van groot belang om ervoor te zorgen dat iedereen zich op zijn gemak voelt om zijn mening te delen en om van de workshop een veilige omgeving te maken vanaf het begin. Het is de moeite waard om tijd en energie te investeren in het creëren van de juiste sfeer en het gevoel van de workshop, en ervoor te zorgen dat iedereen zich bewust is van hun rol, wat er van hen wordt verwacht en hoe ze het beste kunnen bijdragen aan de workshop.

› Start met het uitleggen van de verschillende onderdelen op de tabel (15min)

De groep moet een gemeenschappelijke taal en een gedeeld begrip van de verschillende fasen van het aanbestedingsproces ontwikkelen. Als de deelnemers het niet eens zijn met de voorgestelde fasen, kan er een voorstel aan de groep worden voorgelegd om de oefening te starten zoals deze is en aan het einde te controleren of een andere fase voorgesteld door de deelnemer andere uitdagingen, oplossingen, voorbeelden of tools zou opleveren. Op deze manier wordt voorkomen dat er een grote discussie ontstaat over terminologie in plaats van over de inhoud van circulariteit.

Daarna moet er wat tijd worden besteed aan het uitleggen van het doel van het invullen van de verschillende rijen. Deze aanpak kan inzicht bieden in hoe nieuwe ideeën ontstaan wanneer we dieper ingaan op specifieke uitdagingen of oplossingen. Een discussie met andere deelnemers over specifieke voorbeelden of tools zal beide partijen nieuwe inzichten bieden.

› Ronde 1: individuele start met post-its (40min)

Elke deelnemer ontvangt een stapel post-its. De eerste 15 post-its worden gebruikt om de risico's (eerste rij) en behoeften (tweede rij) te noteren die zij

zien in elke fase bij het implementeren van circulaire principes. Voor elke fase worden de verschillende post-its gepresenteerd en geclusterd als ze hetzelfde of gerelateerd zijn. Vervolgens vraagt de facilitator of er na dit overzicht nog nieuwe uitdagingen zijn ontstaan in het denken over de procedure of beslissingen binnen de eigen organisatie. Deze discussies kunnen intensief worden wanneer frustraties of langdurige problemen op tafel komen. De tijdsduur is niet strikt, dus als er meer tijd nodig is om de discussie diepgaand te voeren, is dat prima. Als er minder tijd nodig is, is dat ook prima.

› Pauze (15min)

› Ronde 2: positieve vibes (40min)

Vervolgens begint deze ronde met 15 minuten waarin de deelnemers individueel post-its gebruiken om praktische voorbeelden, tools of mogelijke oplossingen te noteren die ze kunnen zien om de risico's in de eerste fase aan te pakken. Daarna volgt opnieuw de presentatie van alle ideeën en worden ze samengevoegd wanneer ze verwant zijn, en dit wordt herhaald voor elke fase. Het is belangrijk om in deze ronde links of contactgegevens toe te voegen aan de voorbeelden en tools.

Als iemand positieve ervaringen heeft met één of meerdere tools, is het ook nuttig dat ze uitleggen hoe deze werken en waarom ze zo waardevol zijn om circulariteit in het aanbestedingsproces te bevorderen.

› Check up en volgende stappen (40 min)

De deelnemers zullen verschillende inzichten en ideeën meenemen van deze workshop, maar het is belangrijk om te bespreken hoe ze deze inzichten kunnen integreren in hun dagelijks werk. Om de ideeën te realiseren, zullen er waarschijnlijk extra middelen, zoals geld en tijd, nodig zijn. Het besluitvormingsproces moet ook worden overwogen, en het is essentieel om de juiste belanghebbenden bij dit proces te betrekken.

Om ervoor te zorgen dat de follow-up niet alleen op de schouders van de facilitator rust, kunnen de deelnemers zich verbinden tot bepaalde acties en beslissingen. Het is belangrijk dat ze verantwoordelijkheid nemen voor de implementatie van de ideeën en dat ze betrokken blijven bij het besluitvormingsproces.

Na deze discussie kunnen open vragen aan de groep worden gesteld om de volgende stappen te bepalen. Bijvoorbeeld, zou het nuttig zijn om een vervolgworkshop te organiseren met het management of de interne klanten? Of wellicht kan een workshop met leveranciers nieuwe inzichten en wederzijds begrip bieden? Het is belangrijk om te bespreken wat de volgende stappen zullen zijn om ervoor te zorgen dat het aanbestedingsproces in de toekomst meer circulair wordt.

Vraag de groep om drie concrete acties op te schrijven die ze na de workshop zullen ondernemen om dit te laten gebeuren. Wat kunnen ze de volgende dag al doen? Wat kunnen ze in de komende week bereiken? En welke acties kunnen ze nemen binnen een maand? Op deze manier worden de deelnemers aangemoedigd om concrete stappen te zetten en de veranderingen te implementeren die ze tijdens de workshop hebben besproken.

NA DE WORKSHOP

› Deel de opgeschoonde template.

Het zou zeer waardevol zijn als de facilitator de matrix verzamelt en de relevante links toevoegt aan de cases of tools. Deze ingevulde matrix kan dan dienen als een waardevolle bron van ideeën en informatie. Door de matrix op te slaan in een gedeelde cloud, kunnen alle deelnemers het gebruiken als een praktisch werkinstrument en kunnen ze nieuwe cases, tools of behoeften toevoegen om elkaar en andere inkoopers te ondersteunen. Dit zorgt ervoor dat de tijd die besteed wordt aan de workshop een langdurig positief effect heeft.

› Opgvolging geven aan genomen beslissingen.

Dit kan worden aangepakt via een extra workshop (zie suggesties hierboven) of door het uitnodigen van een expert of verantwoordelijke voor een goede praktijk die tijdens de workshop is voorgesteld. Het delen van goede praktijken is essentieel. Als de afdeling geïnspireerd is om een circulaire aanbesteding te initiëren, zou het geweldig zijn om de inzichten en voorbeelden ook buiten de organisatie te delen. Een platform zoals <https://circulareconomy.europa.eu/platform/> kan worden gebruikt om deze kennis en ervaringen te delen met een bredere gemeenschap. Dit bevordert de verspreiding van circulaire benaderingen en draagt bij aan een meer duurzame economie.

ANNEX

IMPROVING THE SUPPORT BASE IN YOUR ORGANISATION

Target group:buyers

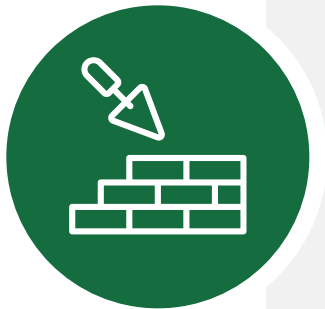
NEEDS

Service / tailored offer

SOLUTIONS TO NEEDS

RISKS

REFERENCE CASES

SETTING REQUIREMENTS

Target group:buyers

NEEDS

RISKS

Service / tailored offer

SOLUTIONS TO NEEDS

REFERENCE CASES

MARKET ENGAGEMENT

Target group:buyers

NEEDS

RISKS

Service / tailored offer

SOLUTIONS TO NEEDS

REFERENCE CASES

SPECIFICATION & TENDERING

Target group:buyers

NEEDS

Service / tailored offer

SOLUTIONS TO NEEDS

RISKS

REFERENCE CASES

EVALUATION OF THE OFFERS

Target group:buyers

NEEDS

RISKS

Service / tailored offer

SOLUTIONS TO NEEDS

REFERENCE CASES

CONTRACT MANAGEMENT

Target group:buyers

NEEDS

Service / tailored offer

SOLUTIONS TO NEEDS

RISKS

REFERENCE CASES

CLOSING THE LOOP & EVALUATION

Target group:buyers

NEEDS

Service / tailored offer

SOLUTIONS TO NEEDS

RISKS

REFERENCE CASES

More information on the Interreg NSR ProCirc project can be found on <https://northsearegion.eu/procirc/>

First Edition Interreg NSR ProCirc, October 2022
Reproduction is authorized, provided the source is acknowledged.

Design: www.dougdawson.co.uk

Interreg
North Sea Region
ProCirc

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION